

учнів у контексті реалізації ідей концепції «Нова українська школа» : зб. матеріалів Всеукр. круглого столу, присвяч. 105-й річниці від дня народж. Івана Ткаченка, 6 лют. 2024 р., Кропивницький / Пед. музей України НАПН України, Кіровоград. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти ім. Василя Сухомлинського. Кропивницький, 2024. С. 6–9. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739605/> (дата звернення: 21.10.2024).

2. Березівська Л. Д. Енциклопедичний біографічний словник як форма представлення колективного портрета педагогів України (друга половина XIX – початок XXI ст.): критерії та підходи. *Biography. Біографіка. Біографістика* : зб. пр. Ін-ту біогр. дослідж. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2023. Вип. 2 : Людина науки у вітчизняній біографіці : матеріали XIX Біогр. читань, присвяч. пам'яті засн. і першого дир. Ін-ту біогр. дослідж. НБУВ д-ра іст. наук, проф. В. С. Чишка (1951–2003) (Київ, 7 черв. 2023 р.). С. 158–162. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/737020/> (дата звернення: 20.10.2024).

3. Березівська Л. Д. Біографічна довідка про педагога чи освітнього діяча в енциклопедичному словнику: підходи і критерії. Інформаційне забезпечення сфери освіти та науки України в умовах воєнного стану : зб. матеріалів звіт. наук.-практ. конф. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського за результатами наук. дослідж. у 2023 р., 18 груд. 2023 р., Київ / НАПН України, Вид-ня філософії освіти, заг. та дошк. педагогіки НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця, 2023. С. 28–30. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/738392> (дата звернення: 21.10.2024).

4. Стельмахович Мирослав Гнатович (25.06.1934 – 23.04.1998) : сторінка електрон. інформ.-бібліогр. ресурсу «Видатні педагоги України та світу» / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; підгот.: Т. С. Павленко, О. А. Бойко ; наук. керівник Л. Д. Березівська. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського* : офіц. вебпортал. Київ, 2024. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/stelmakhovych-m-h/> (дата звернення: 19.10.2024).

СТОРИНКА «МИХАЙЛО МАКСИМОВИЧ (1804–1873)» ЯК СКЛАДНИК ЕЛЕКТРОННОГО РЕСУРСУ «ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ»

*О. А. Бойко, молодший науковий співробітник відділу
педагогічного джерелознавства та біографістики*

Інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» на вебпорталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (<https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/>) відомий вже багатьом освітянам і не лише України. Ним послуговуються педагоги, науковці, студенти, школярі. І це надзвичайно важливо, адже в трагічні часи російської навали ми, як ніколи, потребуємо духовного опертя, тих прекрасних зразків людської гідності, професіоналізму, які дає нам наша історія, минування, уособлена в персоналіях.

Одну зі сторінок згаданого ресурсу присвячено видатному діячеві української науки і культури, письменникові і етнографу М. О. Максимовичу (1804–1873) (URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/maksimovich-m-o/>).

У радянський час про нього майже не писали, проте доробок його цінний не лише своїм науковим значенням. Праці Максимовича сформуливали покоління діячів українського національного відродження, видатних учених і політиків,

які з замолоду зачитувалися його статтями, намагалися наслідувати їх і мріяли про нову Україну [1, с. 271].

Матеріали про видатного вченого на його сторінці структуровано за рубриками: «Біографія», «Бібліографія праць М. О. Максимовича», «Бібліографія публікацій про життя та діяльність М. О. Максимовича», «Повнотекстові документи», «Фотогалерея», «Ушанування пам'яті». Коротко оглянемо ці рубрики.

Передовсім – біографія.

Михайло Олександрович Максимович народився 15 вересня 1804 р. на хуторі Тимківщина Золотоніського повіту Полтавської губернії (тепер – Черкащина). Родина Максимовичів – дрібнопомісні дворяни, що мали козацьке коріння. Батько – Олександр Іванович працював сільським суддею, а мати – Гликерія Федорівна з роду Тимківських господарювала й виховувала дітей. Знаково те, що п'ятеро рідних братів Михайлової матері були видатними людьми, вони сформували світогляд і устремління здібного небожа, прищепили йому любов до української історії та культури. Ця любов спонукала Максимовича полишити видатну кар'єру в Москві і пристати на пропозицію очолити новостворений Київський університет. Щоправда, через хворобу обіймав він посаду недовго. Оселився на власному хуторі Михайлова Гора, багато працював, проводив наукові експедиції. Прагнув повернутися на державну службу, однак чиновники імператорського міністерства освіти не дозволили, боялися виразних українофільських поглядів Максимовича. Любов до української культури Михайло Олександрович плекав усе своє життя.

Що очевидно з його праць, вміщених зокрема у відповідній рубриці. Цих праць 16, з них зауважимо книгу «Збірник українських пісень» (кн. 1). Як відомо, Максимович був видатним фольклористом і етнографом, збирав пісенні скарби і звичаї своєї Батьківщини. А також «Зібрання творів у трьох томах», де третій том присвячено мовознавству. М. Максимович, автор низки ґрунтовних лінгвістичних досліджень, переконливо довів хибність думки про тотожність давньоруської й церковнослов'янської мов. Привертають увагу і листи М. Максимовича про Київ, який він дуже любив.

Чимало науковців і літераторів цікавилися життям і творчим доробком видатного енциклопедиста. Отож і чималий список праць про нього у рубриці «Бібліографія публікацій про життя та діяльність М. О. Максимовича».

А рубрика «Повнотекстові документи» дає можливість прочитати статті і дослідження Михайла Олександровича.

У «Фотогалереї» представлено портрети науковця і відомий парний портрет авторства Тараса Шевченка, з яким родина Максимовичів приятелювала. Поет гостював у них у помісті Михайлова Гора.

Багата на ілюстрації і рубрика «Ушанування пам'яті». Тут і бюст Максимовича, що стоїть у внутрішньому дворіку КНУ ім. Тараса Шевченка, і монета, і марка, присвячені славному українцеві, і ще чимало цікавого.

Отже, інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» на вебпорталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського є «ефективною формою поширення біографічних знань задля підвищення духовної культури

суспільства в умовах глобальних цивілізаційних викликів» [2, с. 11], важливим складником національної електронної педагогічної біографіки. Це вельми актуальний проект у такий тяжкий час, коли Україна в огні війни. Адже постаті, яким присвячено сторінки цього проекту виховують і освічують, надихають нове покоління на патріотизм [3, с. 222].

Список використаних джерел

1. Видатні постаті в історії України, IX–XIX ст : Короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети / В. І. Гусев та ін. Київ : Вища шк., 2002. 359 с. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/0001790> (дата звернення: 21.10.2024).
2. Березівська Л. Д. Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як форма представлення педагогічної біографіки в освітньо-науковому просторі. *Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі* : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-методол. семінару з історії освіти, 20 трав. 2022 р., Київ / НАПН України та ін. Вінниця, 2022. С. 9–11. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730864/> (дата звернення: 21.10.2024).
3. Міхно О. П. Електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як засіб формування національної ідентичності. *Національна ідентичність як проблема науки й освіти* : матеріали наук.-практ. конф., 12 берез. 2020 р., Київ / НАПН України та ін. Київ, 2020. С. 221–223. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/720078/> (дата звернення: 06.02.2024).

МОНТЕССОРІ-ОСВІТА У ПОЛЬЩІ: ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ

Є. Ф. Деміда, молодший науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики

Відповідно до Програми НД «Педагогічна біографіка в інформаційному освітньо-науковому просторі України» (термін виконання НД: 01.01.2023 р. – 31.12.2025 р.; наук. керівник д-р пед. наук Л. Д. Березівська) в межах підтеми «Педагогічна біобібліографія як інструмент представлення життя та діяльності італійської освітянки Марії Монтессорі (1870–1952)» здійснено джерелознавчий аналіз праць польських авторів з Монтессорі-педагогіки.

Встановлено, що проникнення освітніх ідей М. Монтессорі у Польщу та історію їхнього розвитку в країні вивчали Ришард Куха [1], Ева Латач [3], Йоанна Сосновська [18] та ін. Так Р. Куха засвідчив, що поляки зацікавилися поглядами Монтессорі ще на початку ХХ ст. Тоді ж, у 1913 р., в Польщі вийшла друком перша книжка італійської педагогині польською мовою «Дитячі будинки (Le Case dei bambini). Метод наукової педагогіки у вихованні дітей молодшого віку» [6]. У 1936 р. опубліковано ще одну працю М. Монтессорі під назвою «Провідні думки мого методу» в журналі «Wychowanie Przedszkolne» [10]. І хоча інших видань польською на той час вже не виходило, до 1939 р. концепції М. Монтессорі були під пильною увагою багатьох дослідників, серед них – визначні вчені-педагоги, як-от Б.-В. Гурська, М. Земнович, С. Кот, З. Кукульський, З. Мислаковський, Б. Наврочинський, С. Свідвінський, В. Ясінський та ін. [1, с. 132]. Ідеї італійської педагогині активно обговорювалися на шпальтах польської освітньої періодики, зокрема